

Guía Docente				
Datos Identificativos				2015/16
Asignatura (*)	Literatura Española	Código	613G01011	
Titulación	Grao en Español: Estudos Lingüísticos e Literarios			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	Anual	Segundo	Obrigatoria	9
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Filoloxía Española e Latina			
Coordinación	Caparros Esperante, Luis	Correo electrónico	luis.caparros@udc.es	
Profesorado	Caparros Esperante, Luis Lopez Criado, Fidel López Drusetta, Laura Martín Molares, Mónica Rico Alonso, Sonia	Correo electrónico	luis.caparros@udc.es fidel.lopez.criado@udc.es laura.drusetta@udc.es monica.martin.molares@udc.es sonia.rico.alonso@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Introdución á Historia da Literatura Española a través dos seus principais autores e obras.			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A1	Coñecer e aplicar os métodos e as técnicas de análise lingüística e literaria.
A2	Saber analizar e comentar textos e discursos literarios e non literarios utilizando apropiadamente as técnicas de análise textual.
A3	Coñecer as correntes teóricas da lingüística e da ciencia literaria.
A5	Ter un dominio instrumental avanzado oral e escrito da lingua española.
A7	Coñecer as literaturas en lingua galega, española e inglesa.
A9	Elaborar textos orais e escritos de diferente tipo en lingua galega, española e inglesa.
A10	Ter capacidade para avaliar criticamente o estilo dun texto e para formular propostas alternativas e correccións.
A11	Ter capacidade para avaliar, analizar e sintetizar criticamente información especializada.
A15	Ser capaz de aplicar os coñecementos lingüísticos e literarios á práctica.
A16	Coñecer a crítica textual e a edición de textos.
A17	Ter un coñecemento avanzado das literaturas en lingua española.
A18	Coñecer a historia e a cultura das comunidades hispanofalantes.
A19	Dominar a gramática da lingua española.
B1	Utilizar os recursos bibliográficos, as bases de datos e as ferramentas de busca de información.
B2	Manexar ferramentas, programas e aplicacións informáticas específicas.
B3	Adquirir capacidade de autoformación.
B4	Ser capaz de comunicarse de maneira efectiva en calquera contorno.
B5	Relacionar os coñecementos cos doutras áreas e disciplinas.
B6	Ter capacidade de organizar o traballo, planificar e xestionar o tempo e resolver problemas de forma efectiva.
B7	Ter capacidade de análise e síntese, de valorar criticamente o coñecemento e de exercer o pensamento crítico.
B8	Apreciar a diversidade.
B9	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
B10	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán/á e profesional.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C2	Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.

C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C5	Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
Coñecer os principais autores e obras da Literatura española e valorar criticamente as súas producións.	A1	B1	C1
	A2	B2	C2
	A3	B3	C3
	A5	B4	C4
	A7	B5	C5
	A9	B6	C6
	A10	B7	C7
	A11	B8	C8
	A15	B9	
	A16	B10	
	A17		
	A18		
	A19		

Contidos

Temas	Subtemas
1. Idade Media	1.1. Introducción: sociedade, cultura e literatura medievais 1.2. Análise e comentarios de las Coplas a la muerte de su padre, de Jorge Manrique. 1.3. Análise e comentarios de La Celestina.
2. Século XVI	2.1. Introducción: sociedade, cultura e literatura no Renacemento. 2.2. Análise e comentarios de Garcilaso de la Vega e frei Juan de la Cruz.
3. Século XVII	3.1. Introducción: sociedade, cultura e literatura no Barroco 3.2. Análise e comentarios de El Quijote. 3.3. Análise e comentarios de lírica do XVII. 3.4. A comedia áurea en El caballero de Olmedo, de Lope de Vega.
4. Da Ilustración ao Naturalismo	4.1. Introducción. 4.2. Aproximación a algúns dos principais xéneros, textos e autores da Ilustración. 4.3. Aproximación a algúns dos principais xéneros, textos e autores do Romanticismo e do Realismo-Naturalismo.
5. Do Modernismo á actualidade	5. 1. Introducción. 5. 2. Aproximación a algúns dos principais xéneros, textos e autores dos séculos XX e XXI.

Planificación

Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais

Sesión maxistral	A1 A5 A7 A15 A16 A18 B3	30	0	30
Aprendizaxe colaborativa	A2 A3 A5 A9 A11 A17 A19 B1 B2 B4	12	10	22
Obradoiro	A5 C1 C3	22	22	44
Lecturas	A2 A7 A10 A11 A18 B3 B5 B6 B7 B9 C3 C6	0	80	80
Proba obxectiva	A1 A2 A10 A11 B4 B8 B10 C1 C2 C4 C5 C6 C7 C8	4	40	44
Atención personalizada		5	0	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Impartiranse nas sesións comúns e terán carácter teórico e expositivo.
Aprendizaxe colaborativa	O formato de grupo reducido ten como obxectivo favorecer a participación activa do alumnado, que, como se indica noutro lugar, computa igualmente para a cualificación final.
Obradoiro	Nas aulas en grupo reducido desenvolveranse comentarios guiados sobre textos das lecturas. Á final de cuadrimestre avaliaranse, mediante proba escrita e controis, a destreza adquirida nestes comentarios e as lecturas realizadas.
Lecturas	En todas as aulas traballarase sobre textos de lectura obrigatoria, indicados na presente guía docente ou en Moodle. Cómpre facer as lecturas antes da explicación do tema, para o seu correcto aproveitamento.
Proba obxectiva	Unha proba escrita (exame) na data oficial asignada no mes de xuño, con nova convocatoria de segunda oportunidade en xullo. Nestas probas, o alumnado deberá amosar o seu dominio dos contidos e destrezas traballados nas sesión maxistras e tamén nos grupos reducidos e seminarios.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Proba obxectiva	A atención personalizada de carácter presencial darase durante o horario oficial de titorías ou, no seu caso, a través da plataforma Moodle ou por correo electrónico.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Lecturas	A2 A7 A10 A11 A18 B3 B5 B6 B7 B9 C3 C6	Lecturas obrigatorias que serán a base para as sesións maxistras e os obradoiros do curso. Cada cuadrimestre realizarase un control destas lecturas.	20
Aprendizaxe colaborativa	A2 A3 A5 A9 A11 A17 A19 B1 B2 B4	Terase en conta a asistencia e a participación de cada estudante nas aulas, con controis onde se poña de manifesto o seu interese e a súa evolución.	10
Proba obxectiva	A1 A2 A10 A11 B4 B8 B10 C1 C2 C4 C5 C6 C7 C8	Nas datas oficiais realizaranse as probas obxectivas (exames) pertinentes.	50
Obradoiro	A5 C1 C3	Cada cuadrimestre elaboraranse nas aulas unha proba consistente no comentario literario dun texto seleccionado polos profesores, como control do aprendido neste campo.	20

Observacións avaliación

Por esixencias do deseño desta aplicación, as

anteriores porcentaxes son orientativas. Para completar esa información, é importante ter en conta os seguintes criterios:

1. O 50% da cualificación final obterase polas probas escritas (exames) que cada estudante realizará ao finalizar o curso, nas convocatorias oficiais de primeira e de segunda oportunidade. Para aprobalas, deberase obter unha puntuación mínima de 4 sobre 10. Por exemplo, un 3 no exame non é posible compensalo cun 7 pola suma de actividades e asistencia. Os exames realizaranse en data, hora e lugar establecidos polos horarios oficiais do centro.
2. Con independencia do anterior, en coincidencia coas convocatorias oficiais de xaneiro, haberá un exame opcional que permitirá liberar materia da primeira parte da asignatura.
3. O 40% obterase pola realización de actividades durante o curso. Un 20% corresponderá a dous comentarios de texto, feitos por escrito, en horario de curso, á fin de cada período, en decembro e en maio. O outro 20% será para dous controis de lectura feitos de modo semellante ao anterior, por escrito, nas aulas, tamén á fin de cada período.
4. O 10% restante corresponde á asistencia, participación e desempeño de cada estudante no decorrer do curso. Observaranse o seu aproveitamento e evolución, a súa dinámica na aula e todo aquilo que implica aprendizaxe colaborativa e traballo en grupo.
5. Para obter cualificación é indispensable presentarse ás convocatorias oficiais, tanto en primeira como en segunda oportunidade. De non facerse así, considerarase á persoa como Non Presentada (N.P.).
6. No caso das actividades (comentario e lecturas), toda avaliación positiva será gardada para a cualificación da segunda oportunidade, a de xullo. En caso de estar suspensas ou non realizadas, efectuaranse entón as probas pertinentes.
7. O alumnado a tempo parcial ou con dispensa académica recoñecida, deberá comunicar por escrito ao profesorado a súa situación, coa certificación correspondente, en canto comece o curso ou sexa efectiva a matrícula. En cada caso estudaranse as actividades que se determinen.
8. As probas escritas e as actividades deberán cumprir unhas esixencias mínimas de corrección lingüística (acentuación, ortografía correcta, puntuación, concordancia sintáctica, inexistencia de reiteracións, precisión léxica, ausencia de abreviaturas, rexistro formal). As deficiencias na ortografía e na redacción serán penalizadas na cualificación con medio punto por falta. No caso de estudantes de lingua estranxeira, será indispensable un dominio razoable da lingua española, tanto en expresión oral como escrita, equivalente en todo caso ao nivel B2.
9. Forma parte das obrigas do alumnado estar ao corrente do curso e das actividades mediante a consulta periódica da plataforma Moodle.
10. Lémbrese que os dereitos e deberes do alumnado da UDC están recollidos na web institucional:
<https://www.udc.es/normativa/estudiantes/index.html>

Bibliografía básica

Lecturas obrigatorias .PRIMEIRA PARTEIdade Media 1. Coplas a la muerte de su padre, de Jorge Manrique (pdf en Moodle).2. Fernando de Rojas, La Celestina, ed. de F. J. Lobera, G. Serés e outros. Madrid: Real Academia Española, 2011.??Edición alternativa: P. E. Russell, ed. Madrid: Castalia, 1991.??Edición alternativa: D. S. Severin, ed. Madrid: Cátedra, 1992. Século XVI 3. Selección de textos de Garcilaso de la Vega e frei Juan de la Cruz (pdf en Moodle). Século XVII 4. Miguel de Cervantes, capítulos 23 a 27 da Primeira parte de Don Quijote de la Mancha, edición en liña do Instituto Cervantes (Centro Virtual Cervantes), dirixida por Francisco Rico: <
<http://cvc.cervantes.es/literatura/clasicos/quijote/> > (consultado a 23/06/2015).??Edición alternativa, en papel. Barcelona: Instituto Cervantes, Galaxia Gutenberg (Círculo de Lectores) e Centro para la Edición de los Clásicos Españoles, 2004 (2 vols.).5. Selección de textos líricos do XVII (pdf en Moodle).6. Lope de Vega, El caballero de Olmedo, ed. Francisco Rico, 12ª ed. Madrid: Cátedra, 2004.??Edición alternativa, electrónica, por Ignacio Arellano, Universidad de Navarra: <
http://www.unav.edu/centro/griso/files/file/materiales_docentes/Caballero_Olmedo_Lope.pdf > (consultado o 25/06/2015)..SEGUNDA PARTESéculo XVIII7. Leandro Fernández de Moratín, El sí de las niñas. Barcelona: Crítica, 1994.8. Selección de lecturas de B. J. Feijóo, facilitadas polo profesor.Século XIX9. B. Pérez Galdós, Doña Perfecta (BVMC).10. Selección de poemas de Espronceda, facilitada polo profesor.Século XX 11. A. Muños Molina, Beltenebros. Madrid: Seix Barral, 2001.12. Selección de contos de A. M. Matute, facilitadas polo profesorSéculo XXI13. Clara Sánchez, Lo que esconde tu nombre. Madrid: Destino, 2011.14. Selección de contos en WWW, facilitada polo profesor

<p>Bibliografía complementaria</p>	<p>Lecturas recomendadas</p> <p>Manuais Alberich, J. et al., dir., Historia de la Literatura Española, Madrid: Cátedra, 1990. Alvar, C., J. C. Mainer y R. Navarro Durán, Breve historia de la literatura española, Madrid: Alianza Editorial, 1997. Mainer, J. C. dir., Historia de la literatura española, Barcelona: Crítica, 2010. 9 vols. Rico, F. dir., Historia y crítica de la literatura española, Barcelona: Crítica, 1983. Rodríguez Cacho, L., Manual de historia de la literatura española, Madrid: Castalia, 2009. Estudios Aguilar Piñal, F., Introducción al siglo XVIII, Madrid: Júcar, 1991. Bataillon, Marcel, Erasmo y España: estudios sobre la historia espiritual del siglo XVI, trad. de Antonio Alatorre, Madrid: Fondo de Cultura Económica, 1995. [2ª ed., 5ª reimp.] Curtius, Ernst, Literatura europea y Edad Media Latina, México: FCE, varias eds. García de la Concha, V., ed., El Surrealismo, Madrid: Taurus (El escritor y la crítica), 1982. Gies, David, ed., El romanticismo, Madrid: Taurus, 1989. Guillén, Claudio, El primer Siglo de Oro: estudios sobre géneros y métodos, Barcelona: Crítica, 1988. Lewis, C.S., La imagen del mundo: introducción a la literatura medieval y renacentista, Barcelona: Península, 1997. Lissorgues, Y., M. Palenque Francisca Soria, ¿Del Realismo al Fin de Siglo. Sociedad y arte literario?, en V. García de la Concha, dir., y F. Romero Tobar, coord., Historia de la literatura española. Siglo XIX, Madrid: Espasa-Calpe, 1998, pp. 1-90. Litvak, L., ed., El Modernismo, Madrid: Taurus (El escritor y la crítica), 1975. López Bueno, B., coord., La Renovación Poética del Renacimiento al Barroco, Madrid: Síntesis, 2006. Mainer, J. C., La Edad de Plata (1902-1939), Madrid: Cátedra, 1983. Mainer, J. C., De posguerra (1951-1990), Barcelona: Crítica, 1994. Riley, Edward C., Cervantes? Theory of the Novel, Oxford: Clarendon Press, 1962, traducido como Teoría de la novela en Cervantes, Madrid: Taurus, 1966. Romero Tobar, L., Panorama crítico del Romanticismo español, Madrid: Castalia, 1994. Ruiz Pérez, P., Manual de literatura española de los siglos de oro, Madrid: Castalia, 2000. Strosetzki, Christoph, ed., Teatro español del Siglo de Oro: teoría y práctica, Frankfurt am Main: Vervuert, 1998. Yndurain, Domingo, Humanismo y Renacimiento en España, Madrid: Cátedra, 1994. _____ Lecturas bibliográficas de HCLE: volúmenes 6, 6/1, 7, 7/1, 8, 8/1, 9 y 9/1, relacionadas con movimientos, autores e obras tratados en la asignatura. (Reservado en la biblioteca de la Facultad de Filología). Como lecturas de ampliación bibliográfica para la segunda parte de la asignatura, segundo de las necesidades del alumnado, recomiendan: Prats i Cuevas, España: Siglo XX (1898-1931). Madrid: Anaya, 1988. Paniagua, Javier. España: Siglo XX (1931-39). Madrid: Anaya, 1988. Castelló, J.E. España: Siglo XX (1939-78). Madrid: Anaya, 1988. La novela en el siglo XX (Desde 1939). Ferreras, J. La novela española de nuestra época. Madrid: Taurus, 1988. Tusón, V. Poesía Española actual. Madrid: Anaya, 1985. Huerta Calvo, Joaquín. Historia del teatro español. Siglo XX (Hasta 1939). Madrid: Gredos, 1988. Ferreras, J. El teatro en el siglo XX: Desde 1939. Madrid: Taurus, 1988. Díez Huéllamo, Begoña. Obras clave de la lírica española en lengua castellana. Barcelona: Ciclo, 1990. Ferreres, Rafael. Los límites del modernismo y el 98. Madrid: Taurus, 1981. Jackson, G. Aproximación a la España Contemporánea, 1898-1975. Barcelona: Grijalbo, 1980. Mainer, José Carlos. Modernismo y 98, VI. Historia y crítica de la literatura española. Barcelona: Crítica, 1980. Orozco, Emilio. Modernismo y barroco. Madrid: Cátedra, 1990. Shaw, Donald. La generación del 98. Madrid: Cátedra, 1977. Zavala, Iris M. Fin de siglo: modernismo, 98 y bohemia. Madrid: Cuadernos para el Diálogo, 1974. Fernández Santander, Carlos. Bibliografía de la novela (1936-1986). A Coruña: Librería Arenas, 1986. Garrido Gallardo, Miguel Ángel. "La teoría de la literatura española en el último lustro: Ensayo bibliográfico", en Varía Bibliográfica: Homenaje a José Simón Díaz. Kassel: Reichenberger, 1988. González de Mendoza, Pilar. Catálogo bibliográfico de la novela española, 1960-1980; 3 vols. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, 1988. Martínez Cachero, J. M. "Bibliografía crítica sobre la novela española entre 1936 y 1980", en La novela española entre 1936 y 1980. Madrid: Castalia, 1985, 481-589. Bousño, Carlos. Poesía poscontemporánea (Cuatro Estudios y una introducción). Madrid: Júcar, 1985. Paulino Ayuso, José. García Lorenzo, Luciano, y María Francisca Vilches de Frutos. "El teatro español del siglo XX: Estado de la investigación y últimas tendencias". Siglo, 2 (1984-85), 1-14. García Posada, Miguel. La nueva poesía: 1975-1992. Barcelona: Crítica, 2009. Podol, Peter, et al. "El drama español del siglo XX: Estado de la cuestión bibliográfica". Estreno: 13 (1987), 32-36; 14 (1988), 59-63; 15 (1989), 29-39. Romera Castillo, José. "Bibliografía", en "Texto y representación desde la perspectiva semiótica: un estado de la cuestión", en Simposio "O Teatro e o seu Ensino". A Coruña: Universidade da Coruña, 1993. García de la Concha, Víctor. La poesía española de 1935 a 1975. Madrid: Cátedra, 1987. Lechner, J. El compromiso en la poesía española del siglo XX (II: 1939-1974). Leiden: Universitaire Press, 1975. Paulino Ayuso, José. La poesía en el siglo XX; desde 1939. Madrid: Playor, 1983. Prat, Ignacio. Estudios sobre poesía contemporánea. Madrid: Taurus, 1983. Provencio, Pedro. Poéticas españolas contemporáneas: La generación del 70. Madrid: Hiperión, 1988. Sanz Villanueva, Santos. Literatura actual. Historia de la literatura española. Siglo XX, Tomo 6/2. Barcelona: Ariel, 1984.</p>
---	---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Lingua Española 1/613G01001

Introdución aos Estudos Literarios/613G01005

Lingua e Cultura Clásica/613G01006

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

A asistencia regular ás aulas é indispensable. Calquera circunstancia que a dificulte deberá ser comunicada e consultada co profesorado ao inicio do curso. Non se admitirán traballos por correo electrónico. O único soporte para a entrega será o papel. As lecturas obrigatorias faranse nas edicións críticas recomendadas arriba ou, no seu caso, nas consultadas co profesorado. A guía docente é o documento público onde se visualiza a proposta académica da UDC e o marco regulamentario oficial destes estudos. Como tal, é o documento de referencia que obriga a docentes e a estudantes.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías